

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

О. Б. Жильцов
« 01 » 10 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОМПОЗИЦІЯ

для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 023.00.03 «Декоративне мистецтво»
спеціалізації «Ювелірне мистецтво»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 0460/18

(підпис) (прізвище, ініціали)
« ____ » ____ 20 18 р.

Київ – 2018

Розробник:

Задніпрський Геннадій Трохимович, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач:

Задніпрський Геннадій Трохимович, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 8 від «30» серпня 2018 р.

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва О.В.Школьна

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 023.00.03 «Декоративне мистецтво»

« ___ » _____ 2018 р.

Гарант освітньо-професійної програми 023.00.03 «Декоративне мистецтво» О. В. Коновалова

Робочу програму перевірено
« ___ » _____ 2018 р.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи А. О. Таранник

Пролонговано:

На 20 ___/20___ н.р. _____ (підпис) _____ (ІПБ), « ___ » ___ 20___ р., протокол № ___

На 20 ___/20___ н.р. _____ (підпис) _____ (ІПБ), « ___ » ___ 20___ р., протокол № ___

На 20 ___/20___ н.р. _____ (підпис) _____ (ІПБ), « ___ » ___ 20___ р., протокол № ___

На 20 ___/20___ н.р. _____ (підпис) _____ (ІПБ), « ___ » ___ 20___ р., протокол № ___

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисциплін	Вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	2/60	
Курс	3	-
Семестр	5	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	-
Обсяг кредитів	2	-
Обсяг годин, в тому числі:	60	-
Аудиторні	32	-
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	24	-
Форма семестрового контролю	Залік	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Композиція» є набуття знань з композиції та розвиток професійних навичок для самостійного творчого вирішення завдань художньої діяльності.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Композиція» є ознайомлення з основами побудови різних видів композиції, розвиток уміння логічної побудови композиції, аналітичного мислення, здатності до самостійного аналізу створених композицій, розвиток уяви та естетичного смаку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності:

Програмні компетентності	Код	Значення компетентності
Загальні компетентності	ЗК 1	Світоглядна: здатність показати усвідомлення рівних можливостей і гендерних питань; здатність діяти з соціальною відповідальністю і громадянською свідомістю.
	ЗК 5	Креативність: здатність проявляти творчий підхід в розробці ідей і в досягненні цілей досліджень.
	ЗК 6	Вирішення проблем: здатність справлятися зі стресом і ефективно вирішувати практичні завдання; здатність до конструктивної критики й самокритики
	ЗК 7	Самоосвітня: Здатність працювати самостійно, розробляти

		стратегії та керувати часом. Здатність скеровувати зусилля, поєднуючи результати досліджень та представляти результат вчасно.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК 1	Базові загальні знання технік, матеріалів та інструментів рисунка, живопису, графіки.
	ФК 2	Базові знання законів і правил композиції. Володіти законами композиції під час виконання творчої роботи у галузі декоративного, образотворчого мистецтва.
	ФК 3	Володіти образно-асоціативною мовою при створенні художнього образу, демонструвати розвинену творчу уяву.
	ФК 4	Глибокі знання і розуміння: здатність аналізувати особливості розвитку декоративного і образотворчого мистецтва в історичній перспективі і на сучасному етапі.
	ФК 6	Мати практичні навички використання відповідного технічного устаткування в творчих майстернях.
	ФК 10	Мати знання з техніки безпеки по використанню механізмів і пристроїв, що забезпечують практичну роботу у творчих майстернях.
	ФК 13	Здатність до навчання. Здатність шляхом самостійного навчання освоїти нові області, техніки й технології; використовуючи здобуті знання.
	ФК 14	Здатність використовувати відповідну фахову термінологію в усній та письмовій формах рідною мовою чи іноземною.

3. Результати навчання за дисципліною

Знання:

- основних законів, прийомів та засобів композиції;
- закономірностей палітри виражальних композицій;
- різноманітних прийомів побудови однофігурних сюжетних композицій.

Практичні навички й уміння:

- уміння вибирати відповідні прийоми та засоби однофігурної композиції;
- уміння адекватно передавати художніми засобами певні психологічні стани;
- володіння художньо-виразними засобами виконання композицій ескізів костюмів.

Програмні результати навчання:

- уміння створювати тематичні композиції;
- уміння виконувати твори в різних графічних техніках;

- готовність до фахової діяльності в галузі візуального образотворчого мистецтва.

Програмні результати навчання:

Код	Значення програмного результату
ПРН 1	Здатність усвідомлювати власну причетність до традицій і цінностей національної культури, спрямовувати власну творчість на соціальні проблеми, дотримуватися етичних принципів у професійній діяльності.
ПРН 2	Здатність продемонструвати базові знання та розуміння основ декоративного та образотворчого мистецтва: законів композиції, колористики, пластики і пропорцій об'ємів та фігур на площині та в просторі.
ПРН 3	Здатність продемонструвати на практиці набуті знання шляхом виконання творчої роботи в галузі декоративного і образотворчого мистецтва (живопис, графіка, скульптура) з урахуванням спеціалізацій (художня кераміка, дизайн ювелірних виробів)
ПРН 5	Здатність до навчання й самостійної науково-дослідної діяльності, здатність вести самостійну дослідницьку діяльність у галузі мистецтва на базі отриманих знань з фахових дисциплін
ПРН 6	Уміння виконувати оригінальні творчі проекти, проводити майстер-класи.
ПРН 7	Уміння використовувати характерні особливості художньо-образної мови різних видів та жанрів мистецтва, розуміння зв'язків образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва з іншими видами мистецтва, природним і культурним середовищем життєдіяльності людини.
ПРН 8	Здатність вести креативну мистецьку діяльність. Уміння генерувати та втілювати нові оригінальні ідеї для досягнення творчих цілей. Готовність підвищити рівень власних професійних компетентностей, вивчати досвід роботи провідних зарубіжних та українських митців.
ПРН 9	Уміння працювати з матеріалами та інструментами, що забезпечують високу фахову якість виконання творів декоративного і образотворчого мистецтва
ПРН 11	Здатність до творчого та професійно-ділового спілкування із застосуванням фахової термінології.
ПРН 12	Уміння реалізовувати на практиці власну концепцію творчого проекту, користуючись передовим досвідом зарубіжних і вітчизняних колег.
ПРН 13	Здатність володіти базовими знаннями з техніки безпеки під час роботи у майстернях.
ПРН 14	Оволодіння робочими навичками працювати самостійно (дипломна робота), або в творчій групі (участь у виставкових проектах), уміння отримати результат в рамках обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Однофігурна композиція							
Тема 1. Романтичний портрет	6			6			
Тема 2. Композиція з динамічним рухом	6			6			
Тема 3. Замальовки динамічної композиції	8					8	
Тема 4. Ескізний проект костюма	8			8			
Тема 5. Замальовки елементів костюма	8					8	
Тема 6. Портрет з атрибутами професії	6			6			
Тема 7. Сюжетна композиція	6			6			
Тема 8. Замальовки сюжетної композиції	8					8	
<i>Модульний контроль</i>	4						
Разом	60			32		24	
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів</i>							
<i>Усього</i>	60			32		24	

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

ТЕМА 1. (6 год.) Романтичний портрет

Композиція портрета в жанрі романтизму. Формат: папір А3.
Матеріали: акварель, гуаш, пастель.

Виконати ескізні пошуки принципів композиційних побудов.
Вибрати остаточну композиційну схему. Визначити в деталях окремі елементи композиції, підібрати відповідну техніку виконання. Виконати серію замальовок портрету згідно задуму. Відібрати найкращий варіант. Підготувати «картон» і затвердити його. (2 год.) Перенести основні елементи композиційної схеми на формат оригіналу. Уточнити деталі елементів композиції, анатомічні та конструктивні побудови портрету, та виконати її обраною графічною технікою. (4 год.)

Рекомендована література:

Основна: [3], [4].

Додаткова: [2], [4]

ТЕМА 2.(6 год.) Композиція з динамічним рухом.

Виконати серію замальовок сюжетів з динамічним рухом (ритмічні гімнастичні вправи, балетні та танцювальні па, оздоровча пробіжка на пленері тощо) та оформити один із сюжетів у вигляді композиції з динамічним рухом. Матеріали: папір А4, олівець, туш, перо, гелева ручка, фломастери, акварель, гуаш, пензель.

Визначитись з тематикою та виконати сюжетні пошуки.

Виконати ряд пошукових ескізів принципового вирішення композиції: вибір сюжету на натурі, замальовки пейзажу, групи людей та окремих елементів композиції, вибір формату, розміщення лінії горизонту, розміщення головного предмету (елементу), групи людей, головного героя тощо. Детально промалювати головні та другорядні елементи композиції, уточнити пропорції. (2 год.) Виконати декілька варіантів тонового та кольорового вирішення композиції та відібрати найкращий з них для подальшого виконання оригіналу.

Перенести ескіз малюнка на поверхню оригінала. Згідно ескізу обраною технікою проробити основні вузлові елементи композиції. Звернути увагу на колорит та тонову гармонію. Закінчену роботу наклеїти на білий цупкий папір чи тонкий картон з полями або оформити у відповідне паспарту. (2 год.)

Рекомендована література:

Основна: [1], [2]

Додаткова: [2], [3]

ТЕМА 4. (8 год.) Ескізний проект костюма.

Виконати ескізний проект сучасного костюма на основі традиційного народного вбрання певного регіону України (за вибором студента). Об'єм проекту включає: письмове дослідження традиційного народного вбрання

певного регіону України, копія прототипа, ескізи та чистовий варіант власного ескізного проекту сучасного костюма, ескізний проект ювелірного гарнітуру для даного костюма. Матеріали: папір А3, олівець, перо, туш, гелева ручка, фломастери, акварель, гуаш, пензель.

Виконати серію пошукових ескізів власного проекту костюма на основі вивчення та аналізу прототипа. Продумати деталі костюма та аксесуари. Виконати ескізи кольорового вирішення гарнітуру. Остаточний варіант затвердити для чистового виконання. (2 год.)

Виконати чистовий варіант ескізного проекту сучасного костюма аквареллю або гуашшю (можливе застосування аплікації). Текстова частина (реферат) подається в прозорих файлах та папці, копія прототипа та власний проект на одному аркуші А3, або на окремих аркушах, залежно від об'єму. (4 год.)

Виконати ескіз ювелірних прикрас (аксесуарів) даного костюма. Урахувати загальну стилістику, колорит, фактуру, пластику, сучасні тенденції ювелірного мистецтва. (2 год.)

Рекомендована література:

Основна: [1], [6].

Додаткова: [2], [4].

ТЕМА 6. (6 год.) Портрет з атрибутами професії.

Портрет з атрибутами професії. Виконати тематичну композицію – портрет з атрибутами професії на основі попередніх аудиторних (виконаних на індивідуальних заняттях) замальовок. Матеріали: папір А4, олівець, туш, перо, гелева ручка, фломастери, акварель, гуаш, пензель.

Визначитись з тематикою та виконати сюжетні пошуки. Виконати ряд пошукових ескізів принципового вирішення композиції: вибір сюжету на натурі, замальовки пейзажу, інтер'єру фігури, портрету та окремих елементів

композиції, вибір формату, розміщення лінії горизонту, розміщення головного об'єкту в кордонах зони «золотого перетину». (2 год.)

Детально промалювати головні та другорядні елементи композиції, уточнити пропорції. Затвердити остаточний варіант ескізу композиції. Виконати декілька варіантів тонового та кольорового вирішення композиції та відібрати найкращий з них для подальшого виконання оригіналу. Затвердити остаточний варіант ескізу композиції та виготовити «картон» (перехідний малюнок для перенесення ескізу на поверхню оригіналу). Виконати оригінал. Звернути увагу на колорит та тонову гармонію. Закінчену роботу наклеїти на білий цупкий папір чи тонкий картон з полями або оформити у відповідне паспарту. (4 год.)

Рекомендована література:

Основна: [1], [2], [3]

Додаткова: [2], [3]

ТЕМА 7. (6 год.) Сюжетна композиція.

Виконати сюжетно-тематичну композицію із студентського життя (навчання, відпочинок, спорт тощо) за вибором студента. Формат композиції не менше А3, матеріали та інструменти за вибором студента.

Ескізи творчої роботи виконати на папері А4 графітними олівцями, аквареллю, гуашшю. Детально промалювати головні та другорядні елементи композиції, уточнити пропорції. Виконати декілька варіантів тонового та кольорового вирішення композиції та відібрати найкращий з них для подальшого виконання оригіналу. Затвердити остаточний варіант ескізу композиції та виготовити «картон». (2 год.)

Перенести ескіз малюнка на поверхню оригінала. Звернути увагу на колорит та тонову гармонію. Закінчену роботу наклеїти на білий цупкий папір чи тонкий картон з полями або оформити у відповідне паспарту. (4 год.)

Рекомендована література:

Основна: [2], [4].

Додаткова: [2], [3].

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль І	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	Не передбачено навчальним планом	
Відвідування семінарських занять	1	Не передбачено навчальним планом	
Відвідування практичних занять	1	16	16
Робота на семінарському занятті	10	Не передбачено навчальним планом	
Робота на практичному занятті	10	7	70
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом	
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25
Разом		-	126
Максимальна кількість балів:		126	
Розрахунок коефіцієнта:		$126 : 100 = 1,26$	
Екзамен:		Не передбачено навчальним планом	

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Модуль 1

ТЕМА 4 (8 год.). Замальовки динамічної композиції.

Виконати серію підготовчих замальовок елементів в різних ракурсах динамічного руху згідно обраної тематики. Матеріали: папір А4, олівець, туш, перо, гелева ручка, фломастери, акварель, гуаш, пензель.

Рекомендована література:

Основна: [2], [3], [4].

Додаткова: [2].

ТЕМА 6 (8 год.). Замальовки елементів костюма.

Дослідити історію, розвиток та характеристику традиційного народного вбрання обраного регіону України. Текст та ілюстративний матеріал оформити у вигляді реферату в комп'ютерному варіанті.

Виконати кольорову копію (або декілька копій за потребою) обраного прототипа народного костюма. Звернути увагу та замалювати деталі та аксесуари ансамблю.

Рекомендована література:

Основна: [2], [3]

Додаткова: [1], [2].

ТЕМА 9 (8 год.). Замальовки сюжетної композиції.

Визначитись з тематикою та виконати сюжетні пошуки. Виконати ряд пошукових ескізів принципового вирішення композиції: вибір сюжету на натурі, замальовки пейзажу, групи людей та окремих елементів композиції, вибір формату, розміщення лінії горизонту, розміщення головного предмету (елементу), групи людей, головного героя тощо.

Рекомендована література:

Основна: [2], [3]

Додаткова: [1], [2].

Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи:

1. Оригінальність композиції;
2. Композиційна рівновага;
3. Повнота обсягу виконання;
4. Якість виконання;
5. Виявлення творчого підходу.

6.3. **Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.**

Модульний контроль проводиться у формі практичної роботи, яка має на меті перевірити практичні навички студентів виконувати завдання.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Критерії оцінювання	Кількість балів
Робота відповідає завданню, оригінальна за композицією, охайна. Можливі незначні похибки в моделюванні форми.	21-25
Робота відповідає завданню, відчувається творчий підхід до виконання, але є несуттєві недоліки в композиційних побудовах.	17-20
Достатній рівень виконання композиції, проте є суттєві композиційні недоліки, невдалий вибір графічних прийомів.	13-16
Робота частково відповідає завданню, невдалий вибір графічних прийомів, значні технічні помилки.	9-12
Низький рівень виконання роботи. Невиразність композиції, відсутність цілісності мотиву, неохайність виконання.	5-8
Робота не відповідає завданню, робота неохайна, значні композиційні та технічні, технологічні помилки, не завершена.	1-4

6.4. **Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.**

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Композиція» навчальним планом не передбачений. У 5 семестрі передбачено залік, який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом півріччя.

6.5. **Шкала відповідності оцінок**

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни «Композиція»

Модулі	Змістовий модуль І							
Назва модуля	Однофігурна композиція							
Кількість балів за модуль	126							
Лекції, прак.	1, 2, 3	4, 5, 6	7, 8, 9, 10	11, 12, 13, 14	15, 16, 17, 18	19, 20, 21	22, 23, 24	25, 26, 27, 28
Теми лекцій								
Відвідування лекцій								
Практична робота	Романтичний портрет (10 балів за виконану роботу)	Композиція з динамічним рухом (10 балів за виконану роботу)		Ескізний проект костюма Замальовки (10 балів за виконану роботу) Ескіз (10 балів за виконану роботу) Акcesуари (10 балів за виконану роботу)		Портрет з атрибутами професії. (10 балів за виконану роботу)	Сюжетна композиція. (10 балів за виконану роботу)	
Відвідування практичних занять	3 бала	3 бала		4 бала		3 бала	3 бала	
Самостійна робота			П.6.2. (5 балів)		П.6.2. (5 балів)			П.6.2. (5 балів)
Форма контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)							
Підсумковий рейтинговий бал	126 балів (коефіцієнт успішності: $126 \div 100=1,26$)							

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Голубева О. Л. Основы композиции / О. Л. Голубева – М.: Сварог и К, 2008. – 144 с. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/1039/>)
2. Дагдьян К. Декоративная композиция / К. Дагдьян. - Ростов-на-Дону: «Феникс», 2008. – 314 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 2 примірників).
3. Кириченко М. А., Кириченко І. М. Основи образотворчої грамоти / М. А. Кириченко, І. М. Кириченко. – К.: Вища школа, 2002. – 192 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 62 примірників).
4. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва / В. П. Котляр. – К.: Кондор, 2006. – 200 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 40 примірників).
5. Яремків М. Композиція / М. Яремків. – Тернопіль: «Підручники і посібники», 2005. – 110 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника).

Додаткова:

1. Бідняк М. М. Архітектурна композиція / М. М. Бідняк, О. Б. Білінська. – Львів: «Львівська політехніка», 2011. – 152 с.
2. Гребенюк Г. Є. Основи композиції та рисунка / Г. Є. Гребенюк. – К.: Техніка, 2000. – 224 с.
3. Ковалев Ф. В. Золотое сечение в живописи / Ф. В. Ковалев. – К.: Вища школа, 2000. – 144 с.
4. Ніколаєва Т. О. Історія українського костюма / Т. О. Ніколаєва. – К.: Либідь, 2006. – 176 с.
5. Писанко М. М. Рух, простір і час в образотворчому мистецтві / М. М. Писанко. – К.: Мистецтво, 2000. – 128 с.

б. Електронні ресурси:

Словник образотворчого мистецтва. – Режим доступу:

[http://slovari.yandex.ua/~книги/Словарь%20изобразительного%20искусства/Плакаты/](http://slovari.yandex.ua/~книги/Словарь%20изобразительного%20искусства/Плакаты)